Notat til Transportminister Benny Engelbrecht

Den midtjyske Cykelstjerne

Samarbejdet imellem Staten og Viborg Kommune om cykelfremme.

August 2019

INTERNT ARBEJDSMATERIALE
6. september 2019

til Johannes Vesterby

VIBORG KOMMUNE

Cykelpuljen satte processen igang

I forbindelse med udmøntningen af Transportministeriets Cykelpulje i 2009 modtog Viborg Kommune 20 millioner kr til at udvikle Den midtjyske Cykelstjerne. Det skulle bliver starten på en ambitiøs udvikling af cykelinfrastruktur i Midtjylland, hvor der i perioden 2010 til 2017 blev anvendt 70 millioner kr til cykelprojekter i Viborg Kommune. Ved cykelpuljeprojektets afslutning i 2017 viste evalueringen at borgerne var ganske godt tilfredse med den nye cykelinfrastruktur, at trygheden var væsentlig forbedret, trafiksikkerheden steget og flere tog cyklen. Cykelpuljen var en nødvendig igangsætter, som muliggjorde at skabe noget af landets fineste højklassede cykelinfrastruktur - ikke mindst cykelvejene på nedlagte jernbaner i Midtjylland.

Cykelsatsningen og den politiske mål i Viborg Kommune

Politikerne i Viborg Kommune har i 2019 besluttet fem overordnede mål, som den kommunale virksomhed skal indeholde. Det gælder således også cykelsatsnigen:

Sundhed

Det er veldokumenteret at inaktivitet har en lang række negative sundhedskonsekvenser, herunder at dødeligheden er 30% lavere for cyklister end for andre dele af befolkningen, der benytter passiv transport. I en travl hverdag kan det ofte være vanskeligt at indpasse den skemalagte motion. Ved at skabe optimale rammer for cykeltrafikken i Viborg Kommune, kan hverdagens gøremål og transporten til arbejde og kollektiv transport indeholde de nødvendige 30 minutters daglige fysiske aktivitet.

Vækst

Viborg Kommune er en vækstkommune, med 100.000 indbyggere. Cyklen har en nøglerolle i kommunens udvikling på flere fronter. Det gælder først og fremmest bosætning i kommunen. De gode cykelforbindelser til Viborg Station er vitale i forbindelse med beskæftigelse af ægtefæller og kærester, når familien flytter til Viborg. Der er meget økonomi i, at familien kan undgå at erhverve bil nummer to, men istedet anvende kombinationen cykel/kollektiv trafik og derved få adgang til et kæmpestort fleksibelt arbejdsmarked - i Midt- og Østjylland. Dernæst ligger der væsentlige turismeindtægter i den nye cykelinfrastruktur, som giver let adgang til noget af landets fineste, varierede natur, og skelsættende begivendheder i Danmarkshistorien.

Bæredygtighed

Bæredygtighed skal i denne sammenhæng forstås meget bredt i Viborg Kommmune. Der er generelt brug for at indrette samfundet og trafikken bæredygtigt, hvor cyklen er det ultimative transportmiddel. Der er imidlertid også andre bæredygtighedsprincipper i Viborg Kommune. Eksempelvis skal en øget cykelbrug i Viborg bidrage til at mindske belastningen på de offentlige parkeringsanlæg i byen, således at detailhandelen får øget sin økonomiske bæredygtighed. Det samme gælder kommunens landdistrikter, hvor økonomien fra cykelturister skal medvirke til at opretholde dagligvareforsyning i det åbne land.

Fællesskab og oplevelser

At bevæge sig rundt på cykel med 20 km/t - hvadenten det er i Viborg, Bjerringbro eller Frederiks - så har man en helt anden oplevelse af vejr, dufte, mennesker, landskaber og byer. På cykel møder man venner og gamle bekendte, og har let ved at stoppe op og blive opdateret. I mange foreninger i kommunen bruges cyklen - enten som transportmiddel ved udflugter eller dissiderede cykelløb. Cyklen er i al sin tekniske enkelthed et transportmiddel, som fungerer på tværs af generationer og sociale skel.

Læring

Det er dokumenteret at læring i folkeskolen øges for elever som bruger cyklen til og fra skole. Dertil skal lægges at den nye cykelinfrastruktur i Viborg Kommune øger tilgængeligheden væsentligt til varieret natur og bykvarterer, som kan indgå i undervisningen.

Etableringen af Alhedestien har bragt meget med sig - blandt andet bruges den i alle mulige festlige sammnehænge i Frederiks.

Den midtjyske cykelstjerne - version 2.0

Viborg Kommune arbejder i øjeblikket på at videreudvikle Den midtjyske Cykelstjerne - under arbejdstitlen: Den midtjyske Cykelstjerne - version 2.0. Med baggrund i Viborg Kommunes hidtige positive erfaringer, er det kommunens konklusion, at der fortsat er et stort uudnyttet potentiale. Det er vurderingen at videreudviklingen af Den midtjyske Cykelstjerne minimum vil beløbe sig til 75-100 millioner kr. Det er ligeledes vurderingen at investeringen vil have en høj lønsomhed - i form af sparede offentlige og private omkostninger i forbindelse med sygefravær, samt turismeindtægter fra den øgede cykelturisme som Viborg Kommune satser hårdt på. Problemet er bare at det positive økonomiske resultat kun i begrænset omfang kan ses i den kommunale husholdning. Mange turismeindtægter i form af valutaindtjening ryger udenom kommunekassen og havner i Finansministeriet i form af skatter, afgifter og moms. Sundhedsøkonomien i forbindelse med den øgede fysiske aktivitet er meget vanskelig at opgøre - på trods af kommunalreformens hensigt om at skabe et kommunalt økonomisk incitament. Derfor vil Viborg Kommune gerne appellere til, at transportministeren i forbindelse med den kommende infrastrukturpakke får skabt rammerne for en cykelpulje med et fornuftigt volumen.

Herunder de indsatsområder, som Viborg Kommune vil byde ind med i forbindelse med en ny cykelpulje:

Den midtjyske Cykelstjerne

Satsningen på cykelstjernen med udgangspunkt i Viborg Station har vist sig at være rigtig. Den rammer flere cyklistmålgrupper - hvadenten det er hverdagens togpendlere eller cykelturister, hvor cykelstjernen er let at kommunikere. Der er brug for flere ben i cykelstjernen, således at den hænger sammen som et stærkt cykelkoncept i Jylland. Det gælder først og fremmest gode cykelforbindelser til Skive og Silkeborg, samt en opgradering af nogle af de ældre bestående ruter - først og fremmest Alhedestien imellem Herning og Viborg.

Videreudvikling af to-minus-et vejen med farvede belægninger og beplantning på den jyske højderyg. Beskedent og ambitiøs ny cykelinfrastruktur.

Byerne

Viborg er kommunens største by, hvor cyklen har en central rolle i byens puls. Der er brug for både cykelgader midt i byen, cykelstianlæg ved større vejanlæg og supplerende rekreative stier, som giver let adgang til det åbne land i kort cykelafstand fra havelågen. Dertil kommer cykelparkeringen som hele tiden skal udvikles. Der er brug for god cykelparkering midt i Viborg, som både henvender sig til hverdagscyklister og cykelturister, der skal låse dyre cykler under betryggende forhold mens der shoppes. Endelig skal man ikke undervurdere behovet for beskeden cykelparkering i naturskønne omgivelser ved nye cykelrastepladser. De samme forhold gør sig gældende i Bjerringbro, som har et stort omfang af private arbejdspladser.

Landdistrikterne

Viborg Kommune er en kæmpestor geografi, og cyklen skal bidrage til landsbyerne i form af sikre skoleveje og udflugtsruter. Det skal ske blandt andet ved en øget anvendelse af to-minus-et veje, som kombineres med beplantning og trafiksikkerhedsforanstaltninger.

Statens egne veje

Der findes en del hovedlandeveje i Viborg Kommune, hvor der ikke er sikre faciliteter til cyklister. Viborg Kommune vil kraftigt opfordre transportministeriet til at gennemføre den nødvendige anlægsprojekter for at rette op på efterslæbet.

Cykelstien imellem Viborg og Herning ligger på en tidligere bane, hvilket det ikke er alle cykelturister som er opmærksomme på. Det er imidlertid et interessant stykke historie, som startede da Rigsdagen i 1900 vedtog at anlægge banen for at skabe vækst i det tyndt befolkede Midtjylland. 6 år senere blev banen indviet med statsministerens deltagelse. Den 48 kilometer lange banestrækning lukket for passagertransport i 1971 og for godstransport i 1977, og er efterfølgende udviklet til en attraktiv cykelvej. I den fremtidige opgradering er det naturligvis vigtigt at anvende elementer, som kan bidrage til at fortælle historien

